

ИЗВЕШТАЈ
О РАДУ И ПОСЛОВАЊУ МУЗЕЈА ЈУГОСЛАВИЈЕ, БЕОГРАД
ЗА 2019. ГОДИНУ

А: УВОД.....	4
1. ОСНОВНИ ПОДАЦИ О УСТАНОВИ.....	4
2. Делатност установе, надлежност, место и улога у систему заштите	4
3. Структура установе: организација рада, број запослених према делатности, број ангажованих сарадника.....	5
4. Руководство установе, УО, НО, одговорни руководиоци, стручни савет, редакција и др.	6
4.1 Директорка Музеја Југославије.....	6
4.2 Управни одбор Музеја	6
4.3 Надзорни одбор Музеја	7
4.4 Стручни савет.....	7
4.5 Редакција	7
4.6 Одговорни руководиоци	7
4.7 Укупан број и структура запослених.....	7
5. Финансирање рада Установе (основни извор, суфинансирање из других извора, сопствени приходи, донације и слично).....	8
Б: ОЦЕНА ПЛАНА РАДА ЗА 2019. ГОДИНУ – СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ, ГЛАВНЕ АКТИВНОСТИ, НАЈВАЖНИЈИ РЕЗУЛТАТИ	10
В: АКТИВНОСТИ И ЕФЕКТИ РАДА.....	11
1. Основна делатност.....	11
1.1 Конзервација и заштита фонда.....	11
1.2 Документација и дигитализација грађе	13
1.3 Стручна библиотека	14
1.4 Рад с корисницима збирки.....	14
1.5 Аквизиције	17
2. Програми.....	18
2.1 Изложбе реализоване у продукцији Музеја Југославије.....	18
2.2 Гостовања изложби Музеја Југославије	19
2.3 Остали програми Музеја Југославије	20
2.4 Рад на сталној поставци.....	20
2.5 Рад с публиком.....	21
3. Образовање запослених, учешће на семинарима, стручним скуповима, предавањима	23

4. Излагања на стручним (и другим) скуповима	24
4.1 Објављени текстови, стручни и научни радови.....	24
4.2 Награде и признања	24
5. Чланства у стручним удружењима	25
6. Сарадња с другим институцијама, учешће у пројектима, професионално ангажовање запослених и сл.....	25
7. Професионалне позиције.....	25
8. Одржавање и развој техничко-технолошке базе музејског комплекса	26
9. Послови из области безбедности и здравља на раду и заштите од пожара.....	29
10. Стање збирки – фондова	29
11. Односи с јавношћу.....	30
11.1 Медијски извештаји о изложбама и програмима.....	32
11.2 Интернет презентација и друштвене мреже	33
12. Протоколарне посете страних државних делегација и дипломатских мисија.....	33
13. Издавачка делатност	34
14. Стратешко планирање	35

А: УВОД

1. Основни подаци о установи

Музеј Југославије чува, проучава и интерпретира наслеђе некадашње државе Југославије. Области истраживања усмерене су на феномене из периода Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, Краљевине Југославије, затим социјалистичке Југославије и СР Југославије, али и на развој југословенске идеје пре формалног уједињења као и на друштвене, културне и идентитетске форме југословенског наслеђа које опстају и након политичког нестанка заједничке државе.

Музеј историје Југославије основан је Уредбом Владе Савезне Републике Југославије, као самостална савезна организација. Од априла 2003. године, када је Народна скупштина Републике Србије донела Одлуку о прихватању споразума држава чланица СРЈ, Музеј историје Југославије постаје организација државе Србије.

Одлуком Владе Републике Србије, 05 бр.022-7543/2007 од 15. новембра 2007. године, Музеј историје Југославије основан је као установа у области културе, која обавља послове управљања и коришћења у односу на културна добра, непокретне и покретне ствари, и то: Стари музеј, Кућу цвећа и објект Ботићева б. б., историјско-документарни и уметнички материјал Музеја револуције народа и народности Југославије и Меморијалног центра Јосип Броз Тито. Музеј историје Југославије користи и непокретност у државној својини – зграду Музеја 25. мај у Београду, Ботићева б. Музеј је Одлуком Владе РС, под 05 бројем: 022-3566/2013 од 30. априла 2013. године, стекао статус установе културе од националног значаја, који је изгубио на основу тумачења после укидања тог статуса у измењеном Закону о култури.

Одлуком Владе Републике Србије, 05 бр.02-02-4031/20016 од 15.априла 2016. године, измењена је и допуњена Одлука о оснивању Музеја тако да је:

- промењено име у: Музеј Југославије, Београд;
- брисан објект у Ботићевеј б. б.;
- смањен број чланова Управног одбора са седам на пет, од којих је један из реда запослених.

У међувремену, Решењем града Београда, број 015-113/17-С, од 20. априла 2017. године (у Службеном листу града Београда, број 24 од 21. 04. 2017. године) Ботићевеј улици промењен је назив у Улица Михаила Мике Јанковића, што је спроведено у Статуту Музеја Југославије и регистровано у Привредном суду у Београду.

2. Делатност установе, надлежност, место и улога у систему заштите

Музеј Југославије обавља претежну делатност музеја, галерија и збирки, шифра делатности 91.02. Послове из области заштите, обраде, систематизовања, истраживања, презентовања и документовања уметничко-историјских дела, односно културних добара која припадају културној

баштини историјског периода у којем је постојала Краљевина Срба, Хрвата и Словенаца, као и држава Југославија.

3. Структура установе: организација рада, број запослених према делатности, број ангажованих сарадника

Рад у Музеју Југославије организује се по организационим јединицама, које представљају одељења за одређене делове процеса рада, у циљу остваривања делатности Музеја.

Полазећи од утврђеног делокруга рада, организационе јединице Музеја чине:

- 1. Одељење за истраживање и заштиту музејског фонда;
- 2. Одељење за комуникацију и развој програма;
- 3. Одељење заједничких послова.

Организационе јединице образоване су за обављање:

- послова у оквиру законом утврђене делатности заштите културних добара систематизованих у више музејских збирки и фондова, вођење музејске документације и реализацију музејских програма и пројеката;
- стручно-административних послова, у оквиру којих су правни, материјално-финансијски, кадровски и општи послови на одржавању и обезбеђивању редовног коришћења музејског комплекса у Улици Михаила Мике Јанковића бр. 6, у Београду.

Ограничење броја запослених од 2016. године на 27 и даље траје.

У оквиру одређених 27 извршилаца, за 2 упражњена радна места још није добијена сагласност за запошљавање лица на неодређено време.

У току 2019. године спроведено је неколико поступака јавних набавки и закључени су следећи уговори:

Два отворена поступка јавних набавки и то:

Набавке услуга физичког обезбеђења, на основу које је 9. маја 2019. године закључен уговор с групом понуђача: носилац посла V.I.P. SECURITY д.о.о. Београд, Партизанске авијације 4, Београд, и учесницима заједничке понуде BPS SECURITY д.о.о. Београд, Краља Милутина 53/II, Београд, SION GARD д.о.о. Београд, Бежанијских илегалаца 3, Београд и VEKTOR SECURITY д.о.о. Београд, Јаше Продановића 10, Београд, на 12 месеци до износа 13.000.000,00 динара без ПДВ-а;

Набавка намештаја за потребе Музеја на основу које је 04. децембра 2019. године закључен уговор с понуђачем DELIGHT д.о.о. Београд, Омладинских бригада 90в, Београд, чија је вредност 7.103.787,78 динара без ПДВ-а.

Пет поступака јавних набавки мале вредности, и то:

Набавка електричне енергије на основу које је 01. марта 2019. године закључен уговор на 12 месеци, са понуђачем ЈП ЕПС, са седиштем у Београду, Царице Милице број 2, на износ од 4.762.788,00 динара без ПДВ-а, односно 5.715.345,60 динара с ПДВ-ом;

Набавка услуга одржавања хигијене у објектима комплекса Музеја на основу које је 06. марта 2019. године закључен уговор на период од 12 месеци са понуђачем TRANSLY d.o.o. Београд, Нови Београд, Генерал Жданова бр. 24, чија је цена на месечном нивоу 197.000,00 динара без ПДВ-а, што укупно износи 2.364.000,00 динара без ПДВ-а, односно 2.836.800,00 динара с ПДВ-ом на годишњем нивоу;

Набавка Израде пројекта рестаурације и конзервације фасаде и припадајућих платоа зграде Музеја 25. мај, на основу које је 05. априла 2019. године закључен уговор са понуђачем Дејан Тодоровић ПР, Биро за архитектонску делатност „Nooto“ Београд, Борска 47, стан 3, 11090 Београд, Раковица, чија је цена 2.144.650,00 динара;

Набавка услуга штампе, на основу које је 13. новембра 2019. године закључен уговор са понуђачем ДМД штампарија д.о.о., Београд, Миљаковачка 30, чија вредност уговора износи 438.250 динара без ПДВ-а, односно 485.150 динара са ПДВ-ом;

Набавка путничког аутомобила, на основу које је 06. децембра 2019. године закључен уговор са понуђачем АУТО ЧАЧАК д.о.о., Коњевићи б.б., Чачак, чија вредност уговора износи 2.247.315 динара без ПДВ-а, односно 2.696.778 динара са ПДВ-ом.

Три преговарачка поступка јавних набавки, који су везани за извођење радова на текућем одржавању објекта Музеј 25. мај и закључен уговор од 28. фебруара 2019. године са групом понуђача коју чине МОНПРОЈЕКТ д.о.о. Београд, Сурчински пут 1е, 11070 Нови Београд, TRACO-INVEST д.о.о. Београд, Сурчински пут 1ж, 11070 Нови Београд и М ENTERИЈЕР GRADNЈА д.о.о. Београд, Бакићева 4а, 11000 Београд, од којих вредност првог поступка износи 753.218,00 динара без ПДВ-а, другог 8.104.438,14 динара без ПДВ-а и вредност трећег поступка износи 2.261.784 динара без ПДВ-а.

4. Руководство установе, УО, НО, одговорни руководиоци, стручни савет, редакција и др.

4.1 Директорка Музеја Југославије

Директорка Музеја Југославије је мр Неда Кнежевић, именована Решењем Владе Републике Србије за директора Музеја Југославије, Београд, 24 бр. 119-9596/2017 од 19. октобра 2017. године.

4.2 Управни одбор Музеја

Решењем Владе Републике Србије 24 број 119-10904/2016 од 29. децембра 2016. године именован

је нови Управни одбор, састављен од 5 чланова и то: председник др Драган Булатовић и чланови: мр Саша Панчић, Олга Марковић, Момо Цвијовић, као и представница запослених у Музеју, Веселинка Кастратовић Ристић.

4.3 Надзорни одбор Музеја

Надзорном одбору, у саставу: др Александар Зеремски в. д. председника, Владимир Недељковић и Драгана Јанковић, у име запослених истекао је мандат 18. 06. 2017. године, а Влада РС није га разрешила нити именовала нови. Једина промена је била да је др Александар Зеремски, в. д. председника поднео оставку 27. 02. 2019. године и Влада га је разрешила дужности.

4.4 Стручни савет

Директорка је на основу Статута, у складу са изменама Закона о култури, именовала нови Стручни савет у саставу:

- Проф. др Симона Чупић, редовни професор на Филозофском факултету, Одељење за историју уметности;
- Проф. др Радина Вучетић, ванредни професор на Филозофском факултету, Одељење за историју;
- др Ана Мартиноли, доцент на Факултету драмских уметности;
- др Никола Крстовић, историчар уметности, музејски саветник;
- Миладин Милошевић, историчар.

4.5 Редакција

Директорка је на основу Статута именовала нову редакцију, коју чине:

- Проф. др Милан Ристовић, Филозофски факултет, Одељење за општу савремену историју, председник;
- Проф. у пензији, др Љубинка Трговчевић Митровић, члан;
- Проф. др Милена Драгичевић Шешић, Факултет драмских уметности, члан;
- Проф. др Радмила Радић, професор за новију историју Србије, члан.

4.6 Одговорни руководиоци

- Помоћник директора: Мирослав Ђуђар
- Секретар Музеја: Мила Рестовић
- Начелник Одељења за истраживање и заштиту музејског фонда: Радован Цукић
- Начелник Одељења за комуникацију и развој програма: Марија Ђорговић
- Начелник Одељења заједничких послова: Мирослав Ђуђар

4.7 Укупан број и структура запослених

Музеј на дан 31. 12. 2019. године има:

- **Укупан број** запослених **22** на неодређено време и **10** на одређено време;
- **Пол:** 22 жене и 10 мушкараца;
- **Стручна спрема:** 23 са ВСС (од којих 1 са научним звањем доктора, 2 магистра наука), 1 са VI/1 степеном, 1 са V степеном, 5 са ССС, 2 са КВ;
- **Професионална структура:** Музејски саветник – 1, виши кустос – 6, кустос – 8; кустос и библиотекар - 1 (од којих 3 историчара, 5 историчара уметности, 3 археолога, 4 етнолог-антрополога, 1 психолог-педагог, 1-филолог) 1 конзерватор-рестауратор, 1 инжењер графичарства, 1 са звањем виши техничар.

Осим ангажованих у основној делатности, у Музеју обављају стручне послове 1 дипломирани правник са положеним правосудним испитом, 1 дипломирани економиста са сертификатом службеника за јавне набавке, 1 инжењер организационих наука и 1 дипломирани комуниколог.

Надлежна Комисија Владе РС одобрила је у 2018. години запослење 1 лица са ВСС спремом на неодређено време, што је реализовано 3. јануара 2019. године, када смо попунили упражњено радно место и запослили на неодређено време руководиоца послова информационих система и технологија. И даље Музеј не добија сагласност за запошљавање на неодређено време 3 извршиоца (2 са ВСС и 1 са ССС) за упражњена радна места.

Због повећаног обима посла ангажована су три лица на одређено време и то за послове кустоса музејског фонда и за послове продавца.

Поред наведеног броја ангажованих на основу уговора о раду на неодређено и одређено време, на основу других уговора ангажовано је 12 лица. За пружање стручних услуга 9 лица и 3 лица преко омладинске задруге.

Судски спор са троје бивших запослених Музеја Југославије још траје. Сада вештак економске струке вештачи накнаду штете због изгубљених зарада за три тужиоца. Једна од њих није реализовала правоснажну пресуду да се врати на посао спремачице у Музеј.

Музеј је добио у првом степену судски спор против Ивана Миладиновића и предузећа ДОБЕРГАРД д.о.о. за накнаду штете због незаконито отуђених предмета из музејског фонда у вредности од 2.283.000,00 динара ДОБЕРГАРД д.о.о. На одлуку суда је тужени ДОБЕРГАРД д.о.о. уложио жалбу. У свим споровима по Закону Музеј заступа Државно правобранилаштво РС.

5. Финансирање рада Установе (основни извор, суфинансирање из других извора, сопствени приходи, донације и слично)

Музеј се највећим делом финансира из буџета РС. Финансијским планом Министарства културе и информисања, Музеју су с главе 29.1 – Установе културе, опредељена средства за 2019. годину у износу од 207,619 милиона динара (71,13 милиона за редовну, а 136,48 милиона за програмску делатност). Након пет измена финансијског плана, требало је да Музеј располаже са укупно 207.670 милиона динара од чега са 73,764 милиона динара за редовну и 133,866 милиона за програмску

делатност. Услед проблема са распоредом опредељених средстава од стране Министарства финансија за програмску делатност, који Музеју до подношења овог извештаја нису образложени, Музеју је ускраћено 13,786 милиона динара, а који се воде као неизмирена преузета обавеза.

У току 2019. године утрошен је укупно 230,381 милион динара. Од средстава опредељених из буџета РС утрошено је 184,136 милиона динара, односно 88,68%, од чега 67,000 милиона динара за редовну делатност, што износи 90,83% извршења и 117,136 милиона динара за реализацију програмских активности што износи 87,50% извршења. Не узимајући у обзир опредељених 6,050 милиона динара за измирење новчаних казни и пенала, чији утрошак не зависи од Музеја и нераспоређених 13,786 милиона динара, проценат извршења буџета Музеја износи 98,05%.

Приходи од продаје закључно са 31. децембром износили су 55,791 милиона динара и већи су у односу на претходну годину за око 3,4 милиона динара. Од остварених прихода од продаје утрошено је 33,97 милиона динара за редовне трошкове и 2,34 милиона динара за реализацију програмских активности.

Из претходне године пренета су неутрошена средства у износу од 17,86 милиона динара. На расходе и издатке утрошен је 8,61 милион динара. Такође, према пројекту *Ново мапирање Европе*, из претходне године пренета су средства у износу од 438 хиљада динара, која су током 2019. године и утрошена.

У току 2019. године Музеју су дозначена средства на име донација у укупном износу од 1,40 милиона динара. Од тога 308,251 хиљада динара дозначено је од Амбасаде Сједињених Америчких Држава за реализацију пројекта *Аполо 11 – Мисија Београд*, а износ од 1,09 милиона динара дозначен је од Модерне галерије из Љубљане за реализацију пројекта *Ново мапирање Европе*.

За укупне расходе и издатке у 2019. години, Музеј Југославије је од прихода од продаје и пренетих средстава из ранијих година издвојио 42,58 милиона динара, што представља 52,72% укупних трошкова Музеја за редовну делатност. Детаљан извештај о извршењу буџета биће достављен Министарству у законском року (28. фебруар 2020. године).

Од 01. јануара 2018. године све установе културе укључене су у Информациони систем извршења буџета – ИСИБ. Планом Министарства културе и информисања и Министарства финансија имплементација и усаглашавање са текућим пословањем установа требало је да траје најкасније до краја 2018. године, што је и званично констатовано на састанку одржаном са представницима Министарства културе и информисања у априлу 2018. године. Међутим и у току 2019. године постојали су одређени проблеми са функционисањем система ИСИБ, у смислу имплементације и усаглашавања система са текућим пословањем установа.

Б: ОЦЕНА ПЛАНА РАДА ЗА 2019. ГОДИНУ – СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ, ГЛАВНЕ АКТИВНОСТИ, НАЈВАЖНИЈИ РЕЗУЛТАТИ

У обављању основне делатности, запослени у Музеју Југославије суочавају се с проблемима који захтевају вишегодишње планско решавање. Осим ургентности побољшања стања у депоима, ради стварања примерених и стабилних услова за чување предмета, основну потешкоћу чини и недостатак смештајног простора. То значајно утиче на мере превентивне заштите и конзервације, али и на дугорочно планирање аквизиција. Последњих година постепено се ради на груписању збирки у појединим депоима и преношењу вредних предмета из безусловних депоа, нарочито из простора САЧ и депоа испод Куће цвећа. Комплексност проблема увећава и чињеница да екстерни депои, САЧ и трезор у вили Мир, нису у власништву Музеја, као и да је, из безбедносних разлога, приступ вили Мир ограничен.

Поред смештаја предмета, трајан проблем је мањак запослених, имајући у виду обим и разноликост фонда, као и број програма који се реализују у току године. Ургентан проблем је недостатак радног простора, као и простора за документацију и стручну библиотеку. Део проблема привремено је решен одлуком да се Музеју Југославије на привремено коришћење уступи објекат у Михаила Мике Јанковића бр. 8.

У већем делу 2019. године рад се одвијао у ванредним условима услед радова на реконструкцији зграде Музеја 25. мај. Музеј је остао без излагачког простора за тематске изложбе, а документација и конзерваторска лабораторија нису у пуној функцији. Упркос томе, у овом периоду, реализоване су бројне активности. Акцент је на наставку започете реконструкције, заштити музејског фонда и привлачењу нове публике. У децембру месецу су у обновљеном изложбеном простору Музеја 25. мај отворене две изложбе.

Главне активности и најзначајнији резултати:

- Завршени су обимни радови на текућем одржавању зграде Музеј 25. мај. Сви предмети који су током 2018. године измештени у изложбени и биоскопски простор враћени су у реорганизоване депое. Поред радова у ентеријеру, којем је у највећој могућој мери враћен изворни изглед, урађена је термо и хидроизолација крова, замењен лифт и уведен систем гашења пожара инертним гасом.
- У оквиру међународног пројекта *Нова мапирања Европе* реализована је изложба **Деведесете: Речник миграција** која је, у сарадњи са више од тридесет савремених уметника, уметница и уметничких и активистичких колектива, тематизовала миграције деведесетих у Србији.
- Реализована је изложба **Дан вредан века – 1. децембар 1918.** у Палати Србије, поводом сто година од оснивања прве југословенске државе уз богат пратећи програм, који су чинила ауторска вођења (укупно 20) и гостујућа тематска вођења предавача из земље и региона.
- Први пут у досадашњем раду Музеја, приређен је и издат зборник стручних радова, под називом **Југославија: зашто и како?**, на 350 страна, уз учешће преко 40 аутора из региона.
- Први пут је организован **Пикник у Музеју**. Овом приликом у парку Музеја уживало је више од 1500 посетилаца, претежно нове и несвакидашње музејске публике.

- Поводом **Дана младости**, а у циљу (ре)интерпретације овог некадашњег празника, укрштене су различите програмске платформе, попут Отвореног депоа, Музеја ван музеја и Лета у Музеју. Тиме је успешно демонстриран принцип комбиновања различитих музејских програма око заједничке теме и анимирање и окупљање најразличитије публике – од редовних посетилаца 25. маја до нове локалне публике. Кроз Музеј је тог дана прошло око 4000 посетилаца.
- Путујућа изложба **Несврстаност и Тито у Африци** отворена је у Венде музеју у Лос Анђелесу. Ово уједно представља и прво гостовање Музеја на америчком континенту.
- Трибином **Аполо 11 – Мисија Београд** у оквиру *Разговора о Југославији* обележена је педесетогодишњица посете астронаута који су први слетели на Месец Југославији.
- Музеј је забележио укупну **посету од 138.608 посетилаца, што је око 10%** више од претходне године.
- Изузетно је **повећана видљивост на друштвеним мрежама**. Интернет објаву за *Пикник* видело је чак 125.000 људи.
- Настављен је рад на **обради и дигитализацији фонда**, пре свега радом на фотографисању (скенирању) негатива из више фотографских збирки Музеја Југославије, али и скенирањем негатива музејске документације. Дигитализовано је око 23 000 негатива из колекција и преко 7 000 негатива музејских предмета.
- Активиран је **информациони пулт** на улазу у комплекс где се посетиоци могу обавестити о изложбама и програмима, као и о историји Југославије и њеном наслеђу.

В: АКТИВНОСТИ И ЕФЕКТИ РАДА

1. Основна делатност

1.1 Конзервација и заштита фонда

Имајући у виду да не постоје одговарајући услови чувања и заштите предмета природњачке и кинематографске грађе из фонда Музеја Југославије, вишегодишњим уговорима са Природњачким музејом и Југословенском кинотеком регулисано је њихово депоновање и заштита.

У 2019. години из домена техничке заштите паралелно су обављане активности у областима: *превентивна конзервација* – са циљем предупређења пропадања предмета и смањења фактора ризика од оштећења приликом депоновања, излагања, коришћења, транспорта; *куративна конзервација* депонованих предмета, експоната за потребе излагања на сталним, привременим и путујућим изложбама којом се непосредним поступцима постиже заштита, стабилизација и очување целовитости појединачних предмета.

Измештени предмети враћени су у четири депоа у којима су завршени радови на климатизацији и противпожарном систему.

Вршена је редовна набавка потребног потрошног материјала, набавка 2 нова термохигрометра *Тесто 175 Н1*. Комплетна конзерваторска лабораторија враћена је у новоопремљени простор Музеја

25. мај.

Преузети су препознати предмети (38 инвентарних јединица) од УЗЗПРО из Резиденције и премештени у Трезор виле Мир, пре рушења Резиденције.

Превентивна конзервација обухватила је следеће активности:

- Контроле стања збирки у депоима, првенствено у објектима унутар музејског комплекса;
- Праћења амбијенталних услова (климатски параметри t и RH) у депоима, на сталним поставкама *Фигуре сећања* у Кући цвећа и *Музејска лабораторија* у Старом музеју, као и контроле биолошких фактора у депоима и изложбеним просторима;
- Урађена је редовна превентивна конзервација свих предмета изложених у витринама и на изложби *Музејска лабораторија*;
- Приликом враћања предмета у депое у Музеју 25. мај урађена је превентивна конзервација привремено измештених предмета;
- Приликом враћања предмета у уређене депое, музички инструменти су смештени у посебно набављене картонске кутије (40 инвентарних јединица);
- Сашивено је 28 навлака за текстилне предмете и 32 прекривке за фиоке;
- Направљен је наменски орман у депоу 22 за текстилне предмете (лични предмети брачног пара Броз: 77 инвентарних јединица шапки и шешира, 110 инвентарних јединица одела и униформи);
- Обављена је редовна набавка потрошног материјала за конзерваторске радове, као и набавка одговарајућих картонских кутија за амбалажирање и чување предмета у депоима;
- Припремљени су примопредајни картони и извршен је мониторинг приликом паковања, позајмљивања предмета и њиховог враћања за потребе краткорочних позајмица.

Обновљени су једногодишњи уговори (дугорочни) о позајмици предмета, где су том приликом прегледани позајмљени предмети и услови у којима се они излажу (УЗЗПРС, Војни музеј, Војна гимназија, Музеј аутомобила, Канцеларија за сарадњу са Кином и Русијом).

Куративна конзервација обухватила је:

- Конзерваторске интервенције различитог обима и нивоа на укупно 452 инвентарне јединице, аквизицијама 53 инвентарних јединица (26 соколских значки и 27 албума са фотографијама Јурија Новака), 38 инвентарних јединица из различитих збирки и 12 инвентарних јединица у парковском простору у оквиру редовног одржавања;
- Различите конзерваторске интервенције на 114 инвентарних јединица етнографске грађе из фонда поклона Ј. Б. Тита (дате на конзервацију спољним сарадницима, конзерваторима Етнографског музеја);
- Различите конзерваторске интервенције на 60 инвентарних јединица из Збирке оружја и војне опреме (дате на конзервацију спољним сарадницима, конзерваторима Етнографског музеја);
- Различите конзерваторске интервенције на 23 инвентарних јединица из Ликовне збирке (дато конзерваторима Галерије Матице српске из Новог Сада);

- Конзервацију предмета угроженог хаваријском поплавом у трезору у вили Мир (конзервацију су извршили стручњаци Народног музеја у Београду);
- Конзервацију две фотеље и стола, изложених на Отвореном депоу, датих спољном сараднику, Владану Банковићу;
- Конзервацију и рестаурацију 11 инвентарних јединица плаката, књига и периодике у Народној библиотеци Србије;
- Конзервацију 146 кравата из Збирке личних предмета Ј. Б. Тита.

1.2 Документација и дигитализација грађе

Настављено је са скенирањем/фотографисањем филмских негатива и фотографија које припадају фото-колекцијама Музеја Југославије, као и легатима који су у процесу формирања. Процес обухвата фотографисање на репро столу или скенирање, потом дигитално развијање, дигиталну рестаурацију и документарну обраду.

У току године фотографисано је (или скенирано) укупно око 23 000 негатива из различитих фотографских колекција које Музеј чува (репортаже ТАНЈУГ 1944–1947, легат Стевана Крагујевића, колекција Петра Оторанова, лични снимци Ј. Б. Тита). Процес дигитализације подразумева и развијање снимака у *фотошопу*, подешавање светлих и тамних тонова, подешавање контраста, ретуш оштећења и нечистоћа, кроповање. Документарна обрада обухвата опис и метаподатке који се односе на место и време снимања, аутора, теме и личности на фотографијама. Истовремено се сви негативи након фотографисања смештају у квалитетну амбалажу.

За потребе наставка рада на пројекту купљен је скенер Microtek ScanMaker 9800XL Plus, А3 формата, са опцијом за скенирање негатива и план филмова.

За потребе публикација и изложби (како у организацији Музеја Југославије, тако и у организацији партнерских установа), дигиталних презентација, друштвених мрежа дигитално је рестаурирано и припремљено за штампу или објављивање око 1500 фотографија.

На пољу музејске документације започет је рад на обједињавању архиве негатива музејских предмета уз њихову дигитализацију, реинвентарисање и смештај у квалитетну амбалажу. У току 2019. године дигитализовано је укупно 7143 негатива музејских предмета. Истовремено, они су реинвентарисани и смештени у нову амбалажу.

Ангажовањем спољног сарадника – фотографа, фотографисана је целокупна изложба Босиљке Шедлих, *Пут. Жене из Југославије у Берлину* која представља аквизицију Музеја у склопу истраживања за изложбу *Југо моја Југо – гастарбајтерске приче*.

Поштујући препоруке Министарства културе у другој половини године акценат је стављен на доношење решења о утврђивању културних добара, како за појединачне предмете, тако и за делове збирки које чине истоврсни предмети. У овом периоду донета су следећа решења о проглашењу културних добара по збиркама:

- Збирка поклона – штафете (31 инв. јединица)
- Збирка поклона – ликовна уметност (24 инв. јединице)
- Збирка поклона – техника (25 инв. јединице)
- Збирка поклона – фото-албуми, слајдови и урамљени портрети (128 инв. јединице)
- Збирка поклона – минералологија (1 инв. јединица)
- Фото-архив Ј. Б. Тита (708 инв. јединица)
- Збирка маршалских униформи Ј. Б. Тита (1 инв. јединица)
- Збирка личних предмета брачног пара Броз (118 инв. јединица)
- Збирка лов и риболов (11 инв. јединица)
- Збирка докумената и рукописа МРННЈ (1995 инв. јединица)
- Збирка штампаног материјала МРННЈ (4657 инв. јединица)
- Легат Александра Симића (115 инв. јединица)

1.3 Стручна библиотека

Рад на унапређењу библиотечно-информационе делатности Музеја и развоју стручне библиотеке настављен је кроз неколико сегмената. Обрада библиотечких јединица у систему COBISS3 подразумевала је од јануара 2019. године унос библиографских података о 390 јединица библиотечно-информационе грађе и извора Музеја додавањем нових поља 996, 997 и 998 у базу COBIB.SR. Администратор базе, Весна Павловић, завршила је обуку на курсу COBISS3/Фонд – серијске публикације. Рад са корисницима обухватао је припрему и издавање публикација, као и давање информација о библиотечком фонду Музеја. Евидентиран је рад са три запослена и четири спољна сарадника за потребе истраживања. Почетком 2019. године, започето је решавање питања смештаја фонда стручне библиотеке и обезбеђивања полица за приновљена издања. Проширени су капацитети за смештај нових публикација пресељењем постојећих полица и витрина из Музеја 25. мај у Кућу цвећа. Направљен је план за смештај целокупног фонда Стручне библиотеке који предвиђа коришћење постојећих сталажа и израду нових полица. На крају, услед планираних радова у Музеју, део фонда који је спакован у алуминијумске сандуке премештен је из оставе Музеја у спољни контејнер. У оквиру превентивне заштите библиотечких јединица, урађено је редовно годишње чишћење простора библиотеке.

Проширивање фонда стручне библиотеке текло је углавном кроз поклон и размену публикација, у складу са смештајним капацитетима и потребама корисника. Остварена је сарадња са институцијама у земљи и иностранству – Универзитетском библиотеком *Светозар Марковић*, Историјским архивом Београда, Институтом за савремену историју, Историјским музејом Босне и Херцеговине у Сарајеву и другима, као и са појединцима, међу којима је Оливера Гаврић Павић. Библиотечка документација редовно је ажурирана и сачувана у штампаној и електронској форми.

1.4 Рад с корисницима збирки

Музеј Југославије је у оквиру повећања отворености и транспарентности свог рада у првој половини 2019. године одржавао **добру међуинституционалну сарадњу**, као и **сарадњу са истраживачима и**

корисницима збирки којима пружа своје услуге. Најбројнији захтеви упућени су за истраживање и коришћење грађе из фотографских колекција, али и за фотографисање или позајмљивање предмета из других збирки.

За потребе будуће изложбе Музеја Војводине о периоду Информбироа у Југославији (1948–1953) прегледан је фонд Музеја Револуције и то: Историјско-меморијалне збирке, Збирке докумената и рукописа, Збирке штампаног материјала и Ликовне збирке; из фонда Ј. Б. Тита: поклони Техничке, Ликовне, Етнографске збирке, Фото-архива Ј. Б. Тита и Збирке фото-албума. Издвојено је више десетина предмета, а информације о њима послате су колегама из Музеја Војводине.

За потребе будуће изложбе о фолксдојчерима Кристијан Селцл (Christian Schoelzel), историчар из Берлина истраживао је збирке униформи и војне опреме.

Са Влатком Филипчић Малигец, водитељицом Музеја сељачких размењене су информације о Хегедушићевој слици *Стубичка битка* с обзиром на њену тематику. Они имају у збирци и Хегедушићеву слику *Anno Domini*, насталу као скицу за свечани застор ХНК, као и Хегедушићев цртеж *Сељачка буна*.

Станислав Живков, кустос Народног музеја у Панчеву истраживао је порекло слике Стојана Трумића коју је је град Панчево поклатио Титу.

Тањи Петровић, из Института за студије културе и сећања ZRC SAZU из Љубљане, послат је списак предмета пореклом из Кубе из различитих збирки, за потребе пројекта који истражује односе Југославије и Кубе.

Музеју наивне и маргиналне уметности у Јагодини послат је списак од 76 дела из ликовне збирке Музеја Југославије која припадају наивној и маргиналној уметности.

Новоотвореној Галерији легата Николе Коке Јанковића у Крагујевцу послат је списак дела Николе Коке Јанковића из нашег фонда.

За потребе различитих изложби, фотографије из фонда Музеја Југославије користили су: Музеј новије историје Словеније (*Človek na Lunj*); Амбасада САД у Београду (поводом 50. годишњице Мисије Аполо 11), Међународни центар за културу Краков (*Skopje. City, Arhitecture and art of Solidarity*), Звонимир Гербер (*Хабзбуршки коријени шахираног поља Карловачког грба*), Архив Републике Српске (*Земљотрес у Бањалуци 1969: Солидарност, обнова и изградња*), Архив Југославије (*Београд–Бразилија: осамдесет година од успоставе дипломатских односа Србије и Бразила*), Немачки музеј лова и риболова (*Jagdgründe*), Археолошки музеј Истре (*Повијест едукацијске делатности Археолошког музеја Истре*), Народни музеј Црне Горе (*Пламене зоре*)

Објављивање фотографија у публикацијама одобрено је следећим корисницима: Александру Милетићу (ИНИС, монографија), Јури Рамшаку (Научни и истраживачки центар Копар, зборник научних радова), Денису Куљишу (монографија), Бојану Димитријевићу (ИСИ, монографија), Бојани

Видеканић (Универзитет Ватерло, монографија), Јовану Бајфорду (Факултет за уметност и друштвене науке у Лондону, монографија), Издавачкој кући *Мозаик књига* (монографија: *Хрватска повијест из године у годину*), Институту за савремену историју Србије (Зборник радова *Југославија и Пољска: односи у 20. веку*), Наташи Мишковић (Универзитет у Базелу, зборник радова), Издавачкој кући *Средња Еуропа* (Зборник радова *Brotherhood and Unity at the Kitchen table. Food in Socialist Yugoslavia*), Јасмини Чубрило (Филозофски факултет у Београду, чланак у зборнику радова *Making art history in Europe after 1945*), Академији драмске умјетности у Загребу, Душану Бабцу (монографија).

За потребе снимања документарног филма *The Barefoot Emperor* уступљене су фотографије из фонда продукцијској кући BVBO films. У више наврата за потребе продукције документарног програма, фотографије су уступане Радио-телевизији Србије.

Часописи и електронски медији који су користили фотографије из фонда Музеја Југославије су: *Вечерњи лист* Загреб, ХХЗ магазин, *Ремаркер портал*, *Витраж*, *24 сата Загреб*, *Bieler Tagblatt* и *Лице улице*.

Ада Влајић (Музеј науке и технике) користила је фотографије из фонда Музеја Југославије за потребе стручне презентације, а фирми VLATACOM су у више наврата уступане фотографије за потребе презентације за иностране пословне партнере. За потребе израде мобилне апликације, фотографије су уступљене организацији *Oral history initiative Kosovo*. За потребе израде Националног портала културе Републике Србије фотографије су уступљене Заводу за проучавање културног развитака Србије.

На захтев Министарства спољних послова РС, уступљене су фотографије у неколико наврата за потребе поклона високим званичницима страних земаља. Музеј је поконио албум са репродукцијама фотографија из фонда госпођи Тари Ганди Батачарџи, књижевници и унуци Махатме Гандија, приликом њене посете Музеју.

Предмети за излагање позајмљени су следећим установама:

- За потребе публиковања 4 предмета примењене уметности уступљене су репродукције за монографију *Armenian Jewellery and Jewellers in the Ottoman Period*, аутора Арсена Јармана (Arsen Yarman);
- За изложбу *Свет у покрету! Град. Историја. Мобилност. Доња Аустрија, 2019*, Schallaburg Kulturbetriebsges.m.b.H, Schallaburg, уступљена је комплетна униформа Јосипа Броза Тита (8 инвентарних јединица);
- За чланак проф. др Тање Цимерман, Универзитет у Лајпцигу, *Primitivism and naïveté as political-aesthetic categories after the Second World War* у зборнику *Rethinking Europe* уступљена је репродукција слике Крста Хегедушића Бој код Стубице 1575;
- За изложбу *Ђура Јакшић. Између мита и стварности*, у реализацији Народног музеја у Београду и Галерије Матице српске, уступљено је на привремено коришћење дело Ђуре Јакшића *Девојка са лаутом* (Галерија Матице српске, 5–23. 6. 2019. године, Народни музеј у Београду 28. 6–22. 9. 2019. године);

- За изложбу **На рубу: Визуелна уметност у Краљевини Југославији (1929–1941)** у Модерној галерији Љубљана уступљена су на привремено коришћење две мапе графика Ђорђа Андрејевића Куна и две слике Саве Шумановића;
- Безбедносно-информативној агенцији уступљено је на привремено коришћење дело Крста Хегедушића *Бој код Стубице 1575*;
- За изложбу **Под лупот: Староегипатске збирке у музејима у Србији** у Музеју афричке уметности уступљено је 7 предмета из фонда и то: 3 вазе од алабастера, статуа Озириса, копија статуе писара, попрсје фараона и сфинга;
- За изложбу **Тито и Југославија у карикатурама Информбироа** у Музеју Војводине у Новом Саду уступљено је на привремено коришћење укупно 12 предмета из фонда и то: 7 из збирке поклона техника, 2 из збирке поклона штафете, 2 из збирке поклона фото-албуми и 1 из збирке поклона ликовна уметност;
- За изложбу **Пут на Месецу** у Природњачком музеју у Београду уступљено је на привремено коришћење укупно 8 предмета из фонда из збирке поклона техника и збирке поклона минералогича;
- За изложбу **Пламене зоре** у Народном музеју Црне Горе у Цетињу уступљено је на привремено коришћење 18 предмета из фонда и то: 8 из збирке поклона штафете и 10 плаката у дигиталној форми из збирке штампаног материјала;
- За изложбу **Приче које кроји Вартекс** у Музеју за уметност и обрт у Загребу уступљена је на привремено коришћење униформа Јосипа Броза Тита (2 инвентарне јединице).

Са неколико институција постоје уговори о позајмици експоната и мобилијара који се обнављају сваке или сваке друге године. Те установе су: Министарство културе и информисања Републике Србије, Управа за заједничке послове републичких органа, Војни музеј, Музеј науке и технике, РЕМБАС, Војна гимназија, Војна установа Карађорђево, Астрономска опсерваторија *Руђер Бошковић*, Музеј аутомобила, Архив Југославије, Канцеларија националног савета за координацију сарадње са Руском федерацијом и НР Кином.

1.5 Аквизиције

Прикупљање грађе, као део основне делатности Музеја Југославије, у претходном периоду базирано је на ретким поклонима Музеју. Основни разлог недовољног ангажовања на прикупљању је чињеница да **Музеј нема довољно простора** да адекватно смести постојећу грађу. У складу са концепцијом Музеја и политиком развоја збирке очекују се и конкретнији предлози аквизиција.

Аквизиције у току 2019. године:

- Штафета која је донета у Музеј приликом обележавања 25. маја;
- Од господина Драгослава Пајића преузето је 35 предмета који су везани за соколску делатност његових родитеља, Јованке и Војислава Пајића (7 оригиналних докумената, 2 фотографије и 26 значки);
- Од господина Петра Савића из Београда откупљен је фонд негатива фотографа Петра Оторанова, уметничког фотографа и фото-репортера неколико листова, између осталих и *Политике*. Фонд

садржи 1946 омотница за негативе са укупно 44 206 појединачних снимака, формата 60x90mm, 60x60mm и 24x36mm;

- Господин Јуриј Новак поклатио је Музеју више предмета, фотографија и публикација везаних за организовање омладинских радних акција и авнојевских маршева у СФРЈ;
- Настављено је са формирањем легата Стевана Крагујевића и Мирка Ловрића. У више наврата преузимана је грађа која ће чинити ове легате: оригинални негативи и фотографије, документација и предмети;
- Од господина Љубе Маринчића из Београда откупљено је 10, а добијено на поклон додатних 8 оригиналних карикатура аутора Милорада Ђирића. Један од пионира модерне српске и југословенске политичке карикатуре, Милорад Ђирић, објављивао је у листовима *Јез*, *Борба* и *Нин*. Карикатуре које су на овај начин ушле у фонд Музеја Југославије настајале су у периоду од 1945. до 1950. У питању су цртежи оловком и цртежи тушем на папиру, којима је покривен широк дијапазон тема из унутрашње и спољашње политике Југославије у том периоду;
- Од Јасмине Новаковић из Аранђеловца откупљен је разноврстан историјско-документарни материјал (23 јединица), који чине разгледнице, документи, леци и позивнице, сведочанства о периоду Краљевине Југославије.

2. Програми

Имајући у виду комплексне радове на текућем одржавању зграде Музеј 25. мај, програм Музеја Југославије у првој половини 2019. године био је усмерен на: истраживање и планирање сталне поставке, реализацију изложби и дискусионих програма ван простора Музеја, гостовање изложби и другим музејима у земљи и свету, као и организацију различитих догађаја у музејским екстеријерима.

2.1 Изложбе реализоване у продукцији Музеја Југославије

Деведесете: Речник миграција

Изложба *Деведесете: Речник миграција* реализована је у оквиру двогодишњег међународног пројекта *Нова мапирања Европе* подржаног кроз програм Креативна Европа, а у циљу развоја транснационалне сарадње и преиспитивања миграционих процеса из ближе прошлости, као и њиховог повезивања с проблемима актуелних миграција. Симона Огњановић и Ана Панић, кустоскиње Музеја, селековале су радове више од тридесет савремених уметника, уметница и уметничких и активистичких колектива, који су се бавили проблемом миграција становништва у Србију и из Србије током поменуто деценије. Примарни циљ изложбе било је мапирање различитих форми ангажмана од деведестих до данас, кроз које су у пољу уметности адресирани друштвени, културни, политички и правни проблеми створени овим веома сложеним и трауматичним миграционим процесима. У изложбу је уведена и паралелна наративна линија, која је представљена кроз избор докумената, попут закона, политичких споразума и националних стратегија, а који су доминантно дефинисали статусе људи погођених миграционим кретањима. Изложба је била допуњена богатим пратећим програмом, који се састојао од разговора са уметницима, ауторским вођењима и радоницама за студенте и ученике средњих школа. Изложба *Деведесете: Речник*

миграција била је изузетно добро медијски пропраћена, како у писаним и електронским медијима, тако и на друштвеним мрежама. Изложба је отворена 5. 12. 2019. године и трајаће до 1. 3. 2020. године.

Дан вредан века – 1. децембар 1918. пратећи програм изложбе

Изложба *Дан вредан века – 1. децембар 1918*, аутора Веселинке Кастратовић Ристић, Радована Цукића и Марије Васиљевић, отворена је 1. 12. 2018. године у Палати Србија. Посета изложби била је ограничена само на дане викенда, па су најзначајнији сегмент пројекта била ауторска вођења и пратећи програми. Без обзира на протокол, који је подразумевао електронско пријављивање посетилаца којим је посета ограничена на 40 особа по вођењу, интересовање публике било је велико, а реакције веома позитивне. Због посете председника Руске Федерације, В. В. Путина, изложба је привремено демонтирана од средине јануара до краја априла 2019. године. Пратећи програми почели су тек након поновног постављања изложбе од којих су најзначајнији: вођење под називом *Чајанка или пијанка/11. новембар 1918*. одржано је 5. 5. уз учешће колегиница из Хрватског повијесног музеја и Националне и свеучилишне књижнице у Загребу, Ане Филеп, Маје Карић и Петре Браун; тематско вођење кроз изложбу др Зорана Бајина *О улози Николе Пашића у стварању југословенске државе* одржано је 26. 5; Драган Марковина, историчар и публициста из Сплита, говорио је 15. 6. о *Далмацији у данима уједињења*; проф. Иван Чоловић је 29. 6. говорио о *Историји и политизацији косовског мита* и нереализованом Мештровићевом пројекту *Видовдански храм*. Упркос ограниченом броју посетилаца, изложбу је видело 538 људи. Изложба је трајала до 1. 7. 2019. године.

Пројекат Југославија

Изложба *Пројекат Југославија* резултат је сарадње Музеја и Платформе за савремену уметност – Киоск, поводом обележавања стогодишњице оснивања Краљевине СХС и партиципативног рада на креирању сталне поставке Музеја. Изложба се састоји из видео записа интервјуа са сто саговорника различитог пола, годишта и професионалних профила из некадашњих југословенских република, који су као предлог за свој коментар имали опис једног од предмета из фонда Музеја. На изложби се налази кабина са камером пред којом посетиоци могу снимити сопствени коментар, такође инспирисан описом музејског предмета са картице коју добијају на изложби. Изложба је отворена 17. 12. 2019. године и трајаће до 15. 4. 2020. године.

2.2 Гостовања изложби Музеја Југославије

Несврстаност и Тито у Африци у Лос Анђелесу

У Лос Анђелесу, у Музеју *Венде*, специјализованом за Хладни рат и земље источне Европе у том периоду, од 23. 6. до 20. 10. гостовала је изложба под називом *Nonalignment and Tito in Africa*. Приказан је избор фотографија са изложбе *Тито у Африци*, одржане првобитно у Београду 2017. године, избор филмова из продукције Филмских новости о Титовим посетама Африци и кратак филм аутора Душана Чавића и Душана Шапоње, који је продуцирао Музеј Југославије. Изложено је и

неколико предмета из збирки Музеја *Венде*. Овом приликом Неда Кнежевић, директорка и Радован Цукић, кустос и један од аутора изложбе били су гости Венде музеја. Отварању је присуствовао велики број посетилаца, међу којима и неколико представника *Југословенске* емиграције у Лос Анђелесу, а значајно је и медијски пропраћен. У току тог првог дана трајања изложбе продато је 20 публикација *Тито у Африци*, од чега је приход намењен Школи за девојчице у главном граду Гане, Акри.

Градови у покрету – постосманско наслеђе у Љубљани и Загребу

Изложба Градови у покрету – постосманско наслеђе, ауторке проф. др Наташе Мишковић, после премијерног представљања у Базелу и Београду 2017. већ трећу годину успешно гостује у различитим институцијама широм региона. Последња гостовања била су у Истраживачком центру Словеначке академије наука у Љубљани и на Фестивалу повјести – *Клиофесту* у Загребу.

Путујући коминике (Travelling Communiqué) у Гетеборгу

Уз одабране сегменте изложбе *Путујући коминике*, чији су аутори кустоси Музеја, а који сагледавају осам путовања Јосипа Броза Тита, у галерији ФГ2 у Гетеборгу изложен је и рад фотографа Кларе Шелстром и Тобијаса Фелда, који прати есеј Јоханеса Валштрома *Крај хипокризије: Добар дан за лоше време* који проблематизује Брозову посету Шведској 1976. године. Приликом отварања изложбе кустоси Радован Цукић и Јована Недељковић представили су фото-колекцију Музеја и рад на дигитализацији. Ова сарадња била је прилика да се фотографска збирка представи публици у Шведској и да се укаже на могућности њеног коришћења.

2.3 Остали програми Музеја Југославије

Индустријско наслеђе – истраживачки пројекат

У сарадњи са кустосима Музеја науке и технике, настављено је истраживање теме у музејском фонду, Архиву Југославије и релевантној литератури. Обављена су и истраживачка путовања у Беочин, Крагујевац и Сењски Рудник. Том приликом ауторски тим посетио је неке од најстаријих индустријских објеката у Србији и обавио разговоре са потенцијалним сарадницима на реализацији изложбе. Због обимних завршних радова на обнови зграде Музеј 25. мај, реализација двоструке изложбе у продукцији Музеја науке и технике и Музеја Југославије планира се за 2021. годину.

2.4 Рад на сталној поставци

У 2019. години рад на сталној поставци подразумевао је осмишљавање стратегија за интерпретацију фонда у контексту обележавања 75 година од завршетка Другог светског рата. У том контексту изложбени простор Музејске лабораторије адаптиран је за директне интервенције, допуне и корекције изложбе Музејска лабораторија. Део, који је био читалачки кутак за посетиоце, припремљен је за разговоре, интерне, екстерне и јавне, на поједине теме које крај Рата покреће.

Пројекат Југославија је склоњен, а на један монитор у последњој сали постављени су интервјуи с

изложбе *Југо, моја Југо*. Замењене су и додате нове легенде које упућују на интервјуе на изложби *Пројекат Југославија*, отвореној у Музеју 25. мај.

2.5 Рад с публиком

Вођене туре

У оквиру сталне понуде Музеја већ годинама уназад реализују се *Вођене туре* с циљем да се посетиоцима обезбеде основне информације о историјату музејског комплекса, а посредно и о историји Југославије. Током 2019. године у редовним терминима суботом и недељом одржане су 103 вођене туре на енглеском и 103 вођене туре на српском језику. Поред тога одржано је и 108 унапред заказаних ванредних тура, на упит посетилаца.

Породични дан у Музеју

Пројекат *Породични дан у Музеју Југославије* осмишљен је с циљем да, кроз низ различитих активности у току године, промовише Музеј као место где породице могу да проведу слободно време, забаве се и усвоје нова знања. Програм је реализован укупно 12 пута (сваке прве недеље у месецу), са укупно 1444 учесника.

Музеј младих стручњака

Музеј Југославије нуди праксу студентима основних и постдипломских студија, као и онима који су недавно дипломирали, а мисле да својим вештинама могу допринети раду Музеја. Током 2019. године праксу је прошла група од седам полазника, који су током процеса селекције међу бројним пријављенима препознати као најпогоднији кандидати. Практиканти са разноликим професионалним залеђем (историја, историја уметности, филозофија, социологија, политичке науке, продукција) добили су прилику да примене постојећа и стекну нова знања и вештине кроз две фазе праксе. Прва фаза је упознавање са кустосима, збиркама и поставкама Музеја, а друга активно укључивање у сегменте свакодневног музејског посла, актуелне пројекте и програме. Задужења за сваког полазника бирана су на основу претходног образовања, професионалних вештина, интересовања и циљева у даљој каријери.

Знаковни музеј

Пројекат *Знаковни музеј* настао је са циљем да обогати пунуду културних садржаја који су доступни заједници глувих, а која је лимитирана услед непостојања редовних програма на српском знаковном језику и непостојања свести да глуве особе користе други језик. Након обезбеђивања сталног превода кустоских вођења тематских изложби и обуке првог глувог водича, захваљујући чему је од 2018. више од 300 глувих посетилаца прошло кроз сталну поставку уз вођење на српском и интернационалном знаковном језику, током 2019. године је настављен рад на развоју и имплементацији музејске инклузивне стратегије. Спроведена је интензивна кампања промоције пројекта међу заједницом глувих, али и у широј јавности (промо видео у ком глуви водич позива

друге чланове заједнице глувих да се придруже тиму водича, бројни телевизијски наступи и чланци у писаним медијима, учешће у конференцији поводом Међународног дана знаковних језика итд.). Након пријава заинтересованих чланова, оформљен је тим који чини 7 нових глувих водича, који су започели обуку за реализацију вођених тура коју спроводе кустоскиња Музеја Сара Сопић, глуви кустос Михаило Гордић и тумачица српског знаковног језика Вера Јовановић.

Музеј ван музеја

Програм *Музеј ван музеја*, креиран је с идејом да се југословенско наслеђе мапира у складу с принципима интегративне заштите наслеђа. Иако конципиран ван музејског комплекса, пројекат је тематски и концептуално уско везан, како за истраживачки фокус, тако и за мисију и циљеве Музеја. Тура под називом *Дан младости – од Стадиона до Музеја* одржана је у оквиру програма 25. 5. 2019. Шетња је започела код Партизановог стадиона, на коме се некада прослављао *Дан младости*, да би се наставила до Музеја 25. мај и Куће цвећа где су учесници могли да виде штафете које се данас чувају у Музеју. Туру је посетило укупно 70 учесника, а посетиоце су водиле кустоскиње Музеја, Марија Ђорговић и Мира Луковић.

Лето у музеју

Успешно је реализован концерт групе *Тресе. Лупа. Удара.* којим је 25. 5. отворен програм *Лето у музеју*. Процењује се да је на платоу испред музеја било између 1000 и 1500 људи. За потребе пројекта снимљен је и интервју са Душаном Којићем Којом, који је коришћен и у промотивне сврхе. *Пикник* у музејском парку на који је наменски дошло 1500 посетилаца, био је други догађај у оквиру летњег програма (16. 6). Досег овог догађаја у дигиталној сфери је рекордан за Музеј, као и број позитивних коментара и пратилаца на инстаграму, које је Музеј добио одмах након реализованог догађаја и пуштања промо материјала на друштвеним мрежама. Трећи догађај био је концерт групе *Мусака* и наступ Скреч мајстора Љубана, 13. 7. 2019. који је посетило 300 људи. Концерт је уврштен у десет најбољих рок концерата у 2019. години, од стране еминентног часописа *Балкан Рок*. Као завршни догађај, трећу годину заредом организовано је *Вече YU винила* на ком су наступили београдски ди-џеј Милош Радош, познат и као Ди-џеј Функционер, заједно са звездама из региона, саставом *Теткине радости* из Словеније. Догађају је присуствовало преко 400 људи, а пратиле су га берза плоча и светлосне инсталације Инкредибл Боба, мултимедијалног уметника из Београда.

Разговори о Југославији: увод у (пост)југословенске студије

Разговор о томе како су музеји обележили 100 година од стварања Краљевине СХС/Југославије одржан је у 24. 4. у Крсмановићевој кући (Теразије 34) у којој је 1. децембра 1918. проглашено стварање заједничке државе. У програму су учествовали: Јоже Подпечник (Народни музеј Словеније, Љубљана), Андреја Сметко (Хрватски повијесни музеј, Загреб), др Александар Хорват (Музеј Војводине, Нови Сад), Веселинка Кастратовић Ристић (Музеј Југославије, Београд), Радован Цукић (Музеј Југославије, Београд) и др Зоран Бајин (Универзитетска библиотека Србије, Београд).

Поводом обележавања 50 година од слетања посаде Аполо 11 на Месец и њихове посете Београду

1969. године, 17. октобра организована је трибина *Аполо 11 – Мисија Београд*. У програму су учествовали: др Радина Вучетић, историчарка и др Симона Чупић, историчарка уметности, професорке Филозофског факултета и чланице Центра за америчке студије, као и Бојана Андрић, уредница и ауторка *Трезора*. Разговор је модерирао Татомир Тороман, кустос Музеја Југославије. Програм је организован у сарадњи са Центром за америчке студије Филозофског факултета Универзитета у Београду и уз подршку Амбасаде САД.

Поводом обележавања 30 година од пада Берлинског зида, у сарадњи са Институтом за филозофију и друштвену теорију Универзитета у Београду, 9. новембра је организована трибина под називом *Пад Берлинског зида – 30 година касније*. На трибини су учествовали Будимир Лончар, некадашњи министар иностраних послова СФРЈ, Иван Ивањи, књижевник, преводац и дипломата, Михајло Ковач, новинар и дипломата и Твртко Јаковина, историчар, професор на Филозофском факултету у Загребу. Модератор је био Миливој Бешлин, историчар, научни сарадник Института за филозофију и друштвену теорију.

Мобилна апликација Музеја Југославије

Урађене су измене у избору предмета који су тематизовани у апликацији, што је условљено процесом рада на сталној поставци, што је захтевало додатне рестаураторске радове, због чега је одложен почетак експатације планиран за крај 2019. године.

3. Образовање запослених, учешће на семинарима, стручним скуповима, предавањима

Стварање услова за адекватно упошљавање, унапређивање знања и вештина чланова колектива Музеја реализовано је кроз следеће студијске посете другим музејима, учешће на конференцијама и радионицама:

- Постдипломски једногодишњи програм *Exhibiting Contemporary History* Универзитета у Јени у школској 2018/19. години (Марија Ђорговић и Јована Недељковић);
- Присуствовање конференцији *Public in public and applied history*, Вроцлав, 6–7. 3. (Радован Цукић);
- Присуствовање на конференцији *Connected audience* 4–6. 4. у Берлину кустоскињи Сари Сопић стипендирала је организација NEMO;
- Присуствовање конференцији *World.Minds*, Београд, 23. 5. (Неда Кнежевић);
- Присуствовање конференцији *The non-aligned contemporaneity* у Музеју савремене уметности у Љубљани, 27–28. 5. (Катарина Живановић, Ана Панић, Сара Сопић и Симона Огњановић);
- Присуство годишњој међународној конференцији *The best in Heritage* (Најбоље у баштини), Дубровник, 25–27. 9. (Александра Момчиловић Јовановић);
- Присуство на међународној конференцији *Чишћење: етика, техника и естетика*, Галерија Матице српске, Нови Сад 28–29.10. (Наташа Скрињик Цветковић);
- Похађање Летње школе *Велики заокрет: деведесете. Авангарде у Источној Европи и њихово наслеђе* у организацији Музеја модерне уметности у Љубљани, 23–30. 8. 2019. (Симона Огњановић);

- Кустоскиње др Катарина Живановић, Александра Момчиловић Јовановић и Марија Ђорговић стекле су звање вишег кустоса, новембра 2019.

4. Излагања на стручним (и другим) скуповима

- Предавање на тему *PR и маркетинг у Музеју Југославије* на Факултету драмских уметности у Београду, 14. 02. 2019. (Ана Радић);
- Излагање на промоцији књиге ауторке Жофије Лоранд (Zsófia Lóránd) *The Feminist Challenge to the Socialist State in Yugoslavia* (Palgrave Macmillan, 2018) у Институту за филозофију и друштвену теорију, 11. 03. 2019. (Ана Панић);
- Излагање *Историјски развој покрета за женска права* на трибини 8. МАРТ – ДАН ЖЕНА у Градској општини Савски венац, 07. 03. 2019. (Веселинка Кастратовић Ристић);
- Предавање на тему *Смртоносне информације* на Филозофском факултету на курсу за Херитолошку технологију, 13. 03. 2019. (Веселинка Кастратовић Ристић);
- Излагање на тему *Музеји и туризам*, 10. 5. 2019. (Ана Радић);
- Предавања на семинару: *Интерпретације наслеђа*, Народни музеј Кикинда, 9. 12. 2019. (Неда Кнежевић, Катарина Живановић).

4.1 Објављени текстови, стручни и научни радови

- Ј. Недељковић, К. Живановић (2018) *Darkside наслеђа НОБ-а*, Култура бр. 161, Београд: 260–273;
- Татомир Тороман (2018) *Чикање*, Култура бр. 161, Београд: 170–185;
- Н. Скрињик Цветковић (2019) *Израда реплике Кантакузинине митре за сталну поставку Музеја у Смедереву*, Смедеревски зборник бр. 6, Смедерево: 141–149;
- Р. Цукић, 13 биографских одредница за *Биографски речник* Матице српске;
- М. Ђорговић, А. Момчиловић Јовановић (2019) *Ка музеализацији Југославије? Осврт на изложбу Отварамо дело*, у: И. Ердеи, Б. Димитријевић, Т. Тороман (ур.) *Југославија: Зашто и како?*, 290–300, Београд: Музеј Југославије;
- Т. Тороман (2019) *Разговори о Југославији*, у: И. Ердеи, Б. Димитријевић, Т. Тороман (ур.) *Југославија: Зашто и како?*, 66–69, Београд: Музеј Југославије.
- Симона Огњановић (2019) *Речник миграција: једно могуће тумачење деведесетих*, у: Деведесете: Речник миграција, 11–31, Београд: Музеј Југославије;
- Ана Панић (2019) *Политичка митологија деведесетих*, у: Деведесете: Речник миграција, 31–53, Београд: Музеј Југославије.

4.2 Награде и признања

- Милица Томић, документаристиња Музеја Југославије, добитница је Награда града Београда за стваралаштво младих из области науке за дипломски рад под називом *Синестезија као корак ка тоталном музеју*, одбрањен на Филозофском факултету у Београду.
- Симона Огњановић, кустоскиња Музеја Југославије, добитница је награде *Лазар Трифуновић* за студијски текст поводом изложбе *Деведесете: Речник миграција*.

5. Чланства у стручним удружењима

Музеј Југославије је члан следећих организација:

- Међународне радне групе за документацију и конзервацију грађевина, места и целина модерног покрета у архитектури – Do.co.mo.mo. International;
- Међународног удружења Форума словенских култура;
- Међународног удружења Мрежа европских музеја (NEMO - Network of European Museum Organisations);
- Међународног удружења историјских музеја (IAMH - International Association of Museums of History);
- Институционални је члан ICOM-а, Србија;
- Музејског друштва Србије;
- Друштва конзерватора Србије.

6. Сарадња с другим институцијама, учешће у пројектима, професионално ангажовање запослених и сл.

Досадашњим радом Музеј Југославије успоставио је добру комуникацију и сарадњу са музејима у Србији, али и са музејима широм света. Већина истраживачких пројеката регионалног је карактера, а део пројеката реализован је у сарадњи са сродним институцијама у окружењу.

Подржан од стране програма Креативна Европа, Музеј је 2019. године реализовао изложбу *Деведесете: Речник миграција* у оквиру пројекта *Нова мапирања Европе* у сарадњи са Модерном галеријом МГ + МСУМ у Љубљани, Институтом модерне уметности у Мидлсброу, у Великој Британији и с Академијом лепих уметности из Беча.

7. Професионалне позиције

- мр Неда Кнежевић, директорка Музеја, председница је жирија за награду *Жива* Форума словенских култура;
- Веселинка Кастратовић Ристић, музејски саветник Музеја, члан је *Суда части* Музејског друштва Србије;
- Веселинка Кастратовић Ристић, музејски саветник Музеја, члан је *Комисије за награде* НК ICOM Србије и члан *Комисије за статусна питања* НК ICOM Србије;
- Сара Сопић, кустоскиња Музеја, чланица је Уређивачког одбора часописа НК ICOM Србије.
- Радован Цукић, кустос Музеја, члан је Комисије Министарства културе за избор пројеката из области дигитализације културног наслеђа и савременог стваралаштва из области имплементације дигиталних мултимедијалних водича.

8. Одржавање и развој техничко-технолошке базе музејског комплекса

Стање простора (планиране инвестиције)

Комплекс Музеја обухвата објекте Музеј 25. мај, Кућу цвећа, Стари музеј и објекат К25 – улазни пункт, укупне површине 5.460 метара квадратних, а саставни део комплекса је и парк површине 2,46 хектара.

Одржавање објеката и комплекса Музеја текло је у складу са приоритетима које је наметало стање објеката и инфраструктуре у комплексу. Објекти у комплексу су изграђени и опремљени шездесетих и седамдесетих година прошлог века и за све време њихове употребе није било систематског улагања, нити је урађен пресек стања комплекса. Управо дугогодишња експлоатација објеката без значајних радова, условила је њихово стање које није било могуће сагледати, па самим тим ни планирати средства за све непредвиђене и хитне интервенције. Са израдом недостајуће пројектне документације и планским санацијама отпочело се у последње три године, и то су капитални пројекти који су, у односу на приоритете, планирани и у наредном периоду.

У оквиру радова на текућем и инфраструктурном одржавању објеката и комплекса у целини урађени су: редовни сервиси термоенергетских постројења, одржавани су кровови, надстрешнице и олуци; хортикултурни садржаји и комуникације у парку – стазе, платои и степеништа; проширење комплекса за 3 а, уређење и ограђивање новодобијене површине; инвентар и опрема у домену столарских и браварских радова, као и грађевинско-занатски радови у односу на актуелне програмске активности. Посебна пажња посвећена је противпожарној заштити кроз редовне и ванредне контроле свих система у објектима.

Завршни радови односно радови на текућем одржавању зграде Музеј 25. мај, представљају другу фазу радова, уследили су након радова на термотехничким инсталацијама са пратећим електроинсталацијама, а отпочели су у марту 2019. године. У складу са уговором са извођачем радова, због враћања културних добара у депое, радови су обустављени 10. 5. 2019, а потом настављени 10. 6. 2019. године, како је и планирано. У оквиру ових радова тежило се очувању аутентичног ауторског дела архитекте Михаила Мике Јанковића, уз примену савремених материјала и опреме.

Све преправке настале од изградње Музеја до данас, које су најчешће извођене на штету објекта, уз уништења или оштећења оригинала, елаборатом су обрађене и током извођења радова сведене су на минимум. Императив је било, где год се то могло, враћање у првобитно стање, уз очување функционалности и прилагођавање намени. Биоскопска сала, холови и изложбени простори у потпуности су враћени у првобитно стање.

Поред комплетне замене лифта, увођења система гашења пожара инертним гасом и комплетне термо и хидроизолације крова, урађени су молерско-фарбарски, керамичарски, подполагачки, столарски, електро и други грађевинско-занатски радови. Како је у току завршних радова рађен пројекат рестаурације фасада Музеја 25. мај, уочена је нужна измена решења плафона ради прилагођавања плафона интервенцијама на фасади са унутрашње стране у изложбеним салама, као

и акустичност и решење диспозиција светиљки на плафону, те се приступило изради плафона од акустичних гипс-картон плоча, у свему према детаљима које је дао пројектант фасаде.

Пред само окончање радова уочена је велика потрошња воде и испитивањем је установљено да је пукла водоводна цев у холу Музеја 25. мај. Интервенцијом специјализоване фирме квар је отклоњен, а под у холу враћен у првобитно стање.

Поштујући ауторство пројекта архитектуре и захтевност и специфичности зграде Музеј 25. мај, концепт намештаја у ентеријеру развијан је у сарадњи са стручњаком из области архитектуре, а на основу захтева и пројектног задатка Музеја Југославије.

Због транспарентности фасаде комплетан ентеријер изложен је оку посетиоца, те је планирање и набавка намештаја била диктирана управо том чињеницом. Други, врло важан елемент је и функционалност и прилагодљивост простору, јер је простор у приземљу донекле променио намену непосредно по отварању, односно све просторије оријентисане ка северу претворене су у канцеларијски простор.

Водећи рачуна о обједињавању свих наведених елемената, али омогућавајући флексибилност простора, извршен је одабир намештаја који на најмањи могући начин материјалом, изгледом и функцијом конкурише изгледу зграде Музеј 25. мај, а да при том представља модеран израз и да је прилагођен савременом човеку и његовим радним потребама.

Дугогодишња експлоатација парка без адекватног, планског уређења, довела је комплекс у стање које не подржава предвиђене правце кретања посетилаца и комуникацију између објеката у комплексу. Због тога је паралелно са постављањем сигнализације у виду информационих тотема и лаких, покретних ограда урађено и хигијенско орезивање дрвећа и сеча дрвећа које је било сметња за постављање ознака и ограда. На тај начин је омогућено несметано кретање посете, а објекти су постали видљивији и доступнији посетиоцима. Након изласка геодета на терен и обележавања граница комплекса Музеја Југославије, комплекс је проширен за око 3 ара на југоисточној страни и тај део је раскрчен од самониклог растиња и дрвећа, демонтиране су старе оgrade и постављене су нове.

У оквиру редовног пролећног и јесењег одржавања уређен је партер испред Куће цвећа, што подразумева замену цветног засада, хигијенско орезивање дрвећа и хемијски третман зеленила, чишћење фонтане и мање поправке у ентеријеру објекта.

У објекту Стари музеј су, после четири године непрекидног рада у режиму зима-лето, уочени одређени недостаци у раду инсталације климатизације. Како се технички услови у простору могу перманентно одржавати кроз адаптацију и оптимизацију термотехничке инсталације, приступљено је изради Анализе стања термотехничке инсталације у Старом музеју. Анализа је обухватила проверу техничке документације, мерења у раду термотехничке инсталације, преглед уграђене опреме и свих делова инсталације. На основу анализе дати су предлози за поправку дотрајале опреме и унапређење појединих делова инсталације, чиме ће се обезбедити оптимални услови за излагање и

чување културних добара на сталној поставци. Техничка документација, која је требало да уследи након израде Анализе, није израђена јер је неопходно праћење свих релевантних параметара у објекту током пуне сезоне лето-зима.

Ради побољшања услова у којима се налази стална поставка у Старом музеју, настављени су радови на делимичној замени кровног покривача. Фазним извођењем замене кровног покривача постиже се бољи увид у стање целокупног крова, лакше се и без великих губитака због лома целих црепова, замењују поломљени и уједно се врши и чишћење „увала“ на крову.

За потребе реконструкције фасаде Музеја 25. мај, Музеј Југославије је 2010. године урадио Идејни пројекат за извођење радова на инвестиционом одржавању објекта (фасаде са мозаицима, платои и колонада), а 2014. године Главни пројекат реконструкције фасаде од алуминијумских профила са испуном од стакленог термо-панела. Пројекат из 2014. године подразумевао је комплетну замену алуминијумских профила и стакала што је, с обзиром на то да је Музеј 2015. године покренуо иницијативу да се зграда Музеј 25. мај прогласи за споменик културе, условило ревизију пројекта.

Услови Завода за заштиту споменика културе града Београда диктирали су сасвим другачији приступ, односно задржавање аутентичног изгледа зграде, те је уз стални конзерваторски надзор, урађен Пројекат рестаурације фасада и приступних платоа. Пројекат је урађен на нивоу пројекта за извођење и добио је сагласност Завода за заштиту споменика културе града Београда.

Опредељена средства за ревизију пројекта фасаде зграде Музеј 25. мај и израду пројекта постојећег стања Куће цвећа, нови приступ рестаурацији фасаде и приступних платоа Музеја 25. мај и сагледавање обима неопходних истражних радова у Кући цвећа, условило је да се одложи реализација пројекта постојећег стања Куће цвећа.

Наиме, полазећи од чињенице да за зграду Кућа цвећа не постоји техничка документација, закључено је да пројекат постојећег стања мора да буде урађен на основу снимања и сондирања конструкције и других грађевинских елемената и инсталација. Сондирање условљава извођење претходних грађевинских радова и враћање делова објекта и инсталација у првобитно стање, што изискује додатна средства и другачије планирање и израду пројекта, односно искључује могућност фазних претходних истраживачких радова и фазног пројектовања.

У циљу формирања музејског комплекса, настављене су активности на образовању јединствене грађевинске парцеле и решавању имовинско-правних односа на парцелама које чине комплекс Музеја. Код надлежних ималаца јавних овлашћења покренути су поступци у циљу ажурирања имовинско-правне документације и усклађивања стања на терену са оним у земљишним књигама, како би се обезбедили неопходни услови за реализацију планираних пројеката у музејском комплексу, као и за израду недостајуће пројектне и техничке документације.

На основу сагласности Управе за заједничке послове и Закључка Владе Републике Србије Музеју је, због предстојећих завршних радова након извођења радова на термо-техничким и електроинсталацијама и радова на текућем одржавању, додељен на привремено коришћење

објекат у улици Михаила Мике Јанковића бр. 8. С обзиром на то да је и овај објекат дуги низ година у употреби без већих улагања и грађевинских радова, Музеј је морао ангажовањем својих запослених и специјализованих фирми да отклања недостатке у објекту.

9. Послови из области безбедности и здравља на раду и заштите од пожара

У складу са одредбама Закона о безбедности и здрављу на раду, Музеј је са специјализованим кућама за пружање услуга из ове области обновио уговор на годишњем нивоу о колективном осигурању свих запослених радника и објеката (ТРИГЛАВ д.о.о) и наставио започету сарадњу и уговорену динамику спровођења мера заштите на раду и заштите радне средине (ЈОБ д.о.о).

По основу уговорених обавеза између Музеја и ЈОБ д.о.о., у складу са законском регулативом у овој области и смерницама МУП-а, Управе за ванредне ситуације, организовано је спровођење превентивних мера заштите од пожара (контрола система и уређаја за сигнализацију пожара, инсталације громобрана и електроинсталације).

По завршетку радова у згради Музеј 25. мај, спроведена је обука лица ангажованих за физичко-техничко обезбеђење и противпожарну заштиту за руковање новим системом противпожарне заштите и новом противпожарном централом, која је инсталирана у Музеју 25. мај, као и обука за контролу приступа депоима радника обезбеђења и овлашћених лица, запослених у Музеју.

10. Стање збирки – фондова

Стратешким планом Музеја Југославије, као приоритет одређен је рад кустоса на музејском фонду. Ово подразумева убрзани унос предмета у музејску базу ИМУС, надокнађивање непостојеће документације, завршетак рада на формирању збирки и реинвентаризацију предмета, као и израду решења за проглашење културних добара. Закључно с децембром 2019. године, у ИМУС бази укупно је отворен електронски картон, са основном обрадом за 6300 музејских предмета.

У другој половини године убрзано су, према препоруци Министарства културе, донета решења о проглашењу културних добара. Преко појединачних и групних решења, до краја године за културна добра проглашена су укупно 7.814 предмета (инв. јединица). Ова активност ће свакако бити настављена и у наредном периоду како би се надокнадио значајан недостатак, који на том плану постоји. Од интереса су и значајане активности које се спроводе на сређивању документације негатива музејских предмета и снимање нових фотографија музејских предмета, како би за комплетан фонд у наредном периоду постојале квалитетне фотографије.

Радна група за концепцију Музеја и систематизацију фонда наставља разраду музејске концепције и политике развоја збирки, која ће бити усаглашена са стратешким оквиром.

11. Односи с јавношћу

Током године о Музеју је било речи или је споменут 1240 пута у разним медијима. Од тога 132 пута у електронским медијима (10,6%), 355 пута у штампаним медијима (28,6%) и 753 пута на интернету (60,7%). Од електронских медија о Музеју је највише извештавала Радио-телевизија Србије, а од штампаних, дневни лист *Политика*.

Медији су извештавали о Музеју, као о једној од највећих туристичких атракција у Београду и Србији, о великој посећености, о радовима на обнављању комплекса – новом информативном центру за посетиоце и реновирању инфраструктуре и ентеријера зграде Музеја 25 мај, као и о свим програмима и изложбама Музеја.

Почетак године у медијима је обележио велики број објава у вези са рекордном посетом Музеју током новогодишњих празника, када је за седам дана комплекс обишло 4000 посетилаца. Ту вест објавио је велики број информативних портала: агенције Танјуг и Бета, дневне новине *Данас*, *Политика*, *Блиц*, *Вечерње новости*, *Српски телеграф*, магазин *Илустрована политика*, *Радио Београд 1* и *Радио С*, као и прилог у *Београдској хроници*, РТС 1. Реализовано је и директно укључење у јутарњи програм *Студија Б* на тему изградње новог центра за посетиоце на улазу у музејски комплекс, а саговорник је била Ана Радић, сарадница за односе са јавношћу. О изграђеном информационом центру за посетиоце је емитован прилог у емисији *Жикина шареница* на ТВ Пинк, а саговорница је била Неда Кнежевић, директорка Музеја.

Кад је посета у питању, велики број медија објавио је најаву о бесплатном улазу на Дан државности, што је утицало и на велику посету од 2000 посетилаца. Саговорница у директном укључењу у Јутарњем програму РТС1, Пинк и ТВ Студио Б била је Ана Радић. Вест је објавио велики број портала, као и дневне новине *Политика*, *Данас*, *Блиц*, *Курир*, *Радио Београд 1* и *Накси радио*.

Богата фото-архива Музеја помињана је у великом броју објава везаних за изложбу уметнице Весне Павловић, као и изложбу *Србија и Норвешка – историја, људи, будућност*, коју је организовала агенција Танјуг са Амбасадом Краљевине Норвешке. Када је у питању промоција фото-грађе Музеја, велики број потписаних фотографија објављен је на регионалном порталу *XXXZ. Magazine*, чији је уредник Петар Луковић.

Експонати из збирки помињани су и кроз објаве везане за изложбу Дела Ђуре Јакшића у продукцији Галерије Матице српске, а предмет камен с Месеца поменут је у тексту *Српског телеграфа*. РТС портал, објавио је у мају текст о о великој збирци поклона које је Јосип Броз добио и који се чувају у Музеју.

Чланци о Музеју, као једној од највећих атракција за туристе објављени су у магазину *Авантуре духа*, који издаје Туристичка организација Србије, француском *Fly on* магазину, глобалном порталу *Culture Trip* и порталу *Belgrade Beat*, као и у домаћим часописима за туризам: *ТУ* (туризам и угоститељство), *Reminder* и *BLO (Belgrade less Ordinary)*. Чланак о Музеју објављен је и у словеначком листу *Дело* у априлу. Прилог за емисију, која ће се емитовати на ТВ Студио Б, *Музејске приче*,

снимљена је у априлу, а саговорница је била Александра Момчиловић Јовановић, кустоскиња. Прилог о Музеју је емитован и у емисији *Србија коју волим*, а емитује се на локалним станицама у земљи.

Изјаву на тему Шпанског грађанског рата и музејских докумената из тог периода, говорила је за документарни филм РТС-а, Јована Недељковић, кустоскиња, која је и поводом Дана победе дала изјаву за ТВ Студио Б.

Поводом наставка радова у објекту Музеј 25. мај, крајем марта организована је конференција за новинаре којој је присуствовао и Владан Вукосављевић, министар културе и информисања РС. Новинари из десет редакција (*РТС1, Прва, Хепи, Танјуг, Бета, Радио Београд, Вечерње новости, Данас, Студио Б*) са министром и Недом Кнежевић, директором Музеја, обишли су радове. Истог дана, директорка Неда Кнежевић, имала је укључење у Вести на *ТВ Прва*. Чланке и прилоге поводом овог догађаја објавиле су скоро све информативне редакције електронских националних и градских медија, као и дневни листови и портали. Неда Кнежевић дала је и изјаву за емисију *Културни кругови* Радио Београда 2, на тему обнове Музеја 25. мај.

У марту су у Музеју снимљене изјаве за две документарне емисије које се емитују у иностранству. Прва је за продукцијску кућу из Торонта (Божо Васић, редитељ), а саговорник на тему Дана младости био је Дејан Ристић, историчар. У емисији *АРД* продукције из Аустрије *Шта се десило са...* саговорница на тему југословенског наслеђа била је Ана Панић, виша кустоскиња.

Новинари су и ове године посетили Кућу цвећа 4. маја, на дан смрти Јосипа Броза Тита. Ана Радић, сарадница за односе са јавношћу дала је неколико изјава везаних са посету тог дана, између осталих за *Дневник* на *Н1* телевизији, *Вечерње новости, Танјуг, ТВ Прва, Пинк и Радио Београд*. Вест о посети објавио је *Блиц, Курир, Политика* и велики број портала. Уочи 4. маја, на РТС 2 репризирана је и ауторска емисија Мире Адање Полак, *Ексклузивно*, која је у целости била посвећена раду Музеја.

Комуницирање обележавања 25. маја ове године је било активније, јер је Музеј организовао целодневни програм. Поред бесплатног улаза, јавност је кроз једно саопштење које је објавио велики број медија, била обавештена о тури *Од стадиона до Музеја*, програму *Отворени депо* у Кући цвећа и почетку програма *Лето у Музеју* концертом групе *Тресе, лупа, удара*. Изјаве за два Јутарња програма на РТС1 о Дану младости дале су Марија Ђорговић, кустоскиња, и Сара Сопић, кустоскиња. Ана Радић, сарадница за односе с јавношћу дала је изјаве за *Дневник РТС1, Радио Београд 1, Радио 202, Спутник* и немачки *WDR* радио. У магазину *Недељник*, аутор Бранко Росић, поменуо је Музеј Југославије као место где се 25. маја окупио велики број људи, што по његовој оцени показује колико сада лошије живимо у односу на период када је Југославија постојала.

Крајем јуна, снимљен је прилог о музејском парку за јутарњи програм РТС 1, а саговорник је био Миломир Павловић, баштован Музеја. У августу је одговорено на општа питања о Музеју за часопис Друштва за истину о НОБ и Југославији, снимљен прилог о Музеју за емисију *Србија коју волим*, вођен разговор за портал Ал Џазира у вези са споменичким наслеђем, а саговорница је била Јована

Недељковић. У септембру је Радован Цукић дао изјаву за документарни филм *Трчање са Титом*, енглеског новинара Џозефа Сојера (Joseph Sawyer), а у новембру су за потребе истог филма изјаве дале Марија Ђорговић и Мила Рестовић. Послати су и одговори новинару Њујорк Тајмса за текст *36 Hours in Belgrade*. Током новембра Музеју су снимали словеначка национална телевизија РТВ СЛО, као и грчка телевизија ЕРТЗ. У децембру дневни лист данас је писао о турама у Музеју на знаковном језику.

Готово сви медији пренели су вест да је завршено обнављање ентеријера зграде Музеј 25. мај и да ће се исти отворити изложбом *Деведесете: речник миграција*. Директорка Неда Кнежевић је тим поводом почетком децембра дала велики интервју, на целој страни, *Вечерњим новостима* и гостовала у *Културном дневнику* РТС-а.

11.1 Медијски извештаји о изложбама и програмима

Чланци о гостовању дела изложба *Travelling Communique* објавили су портали који прате културу (*Designed u SeeCult*), а ауторски текст за недељник *Време* написала је Јована Недељковић, под називом *(Не)моћ фотографије*.

И ове године почетак програма *Лето у музеју*, којим је Музеј обележио Дан младости (концерт групе *Тресе. лупа. удара*), показао се као атрактиван за медије. Н1 је у емисији *Сцена* најавила догађај, као и ТВ Студио Б, скоро све дневне новине, магазин *Базар* и портали. Координатор догађаја, Душан Јевтић, дао је изјаву за портал *Радио-апарат*. Поводом догађаја, *Блиц* је објавио интервју са фронтменом бенда, Душаном Којићем Којом. Други догађај програма био је једнако испраћен у медијима: Сара Сопић, кустоскиња гостовала је у Јутарњем програму на Н1 и уживо се укључила у Радио Београд 1. Пикник су најавили и: *Блиц жена*, портали ТУ магазина, *Добре вести*, *Антрфиле*, *Скадар*, *Urban buh*, *Designed*, *Lavie*, *Belgrade Beat*, *42 magazine*, *SeeCult*, *Дан у Београду* и *Облакодер*.

Припремљена је и дистрибуирана најавна програма *Вече YU винила* у понедељак 19. 08. и четвртак 22. августа. Вест су објавили портали (*Облакодер магазин*, *ТУ магазин*, *42 магазин*, *Вести*, *Арте*, *SeeCult*, *Чупава келераба*, *Дан у Београду*, *Земун инфо*), дневне новине (*Данас*, *Политика* и *Блиц*). *Политика* је објавила и репортажу након догађаја под називом *Грамофони и плоче опет у моди*. Најава је емитована на Радио С, Радио Лагуни, као и укључење на Радио Београду 1. Договорено је гостовање за Сару Сопић у уторак 20. 08. на Студију Б код Ивон (Јутарњи програм) и 21. 08 у *Дану уживо* на Н1.

Изјаве поводом сталног програма *Разговори о Југославији: увод у (пост)југословенске студије*, давали су Веселинка Кастратовић Ристић, музејска саветница, и Радован Цукић, кустос за Радио Београд 1 и информативне портале, јер је тема била начин на који су музеји у региону обележили сто година од стварања Југославије. О трибини *Аполо 11* извештавале су телевизије РТС и Н1 и писали *Политика* и Српски телеграф а о трибини *Пад Берлинског зида* писали су *Политика* и *Блиц*, као и портал *Deutsche Welle*.

У емисијама Радио Београда намењеним младима и деци, као и у појединим дневним новинама, сваког месеца објављиване су најаве програма *Породични дан*.

Уочи отварања изложбе *Тито у Африци* у Венде музеју у Лос Анђелесу, Неда Кнежевић, директорка Музеја, гостовала је у емисији *Културни дневник* на РТС1, као и у емисији *Дан уживо* на Н1 са Радованом Цукићем, коаутором изложбе. Најаву изложбе објавили су и *Танјуг*, *Данас*, *Франкфуртске вести*, *Политика* и *Српски телеграф*. Радован Цукић, дао је интервју за НИН и изјаву за Радио БИХ1. Након отварања изложбе Неда Кнежевић дала је интервју за *Политику*, као и за емисију *Златни пресек* Радио Београда 2, а заједно су Неда Кнежевић и Радован Цукић гостовали у емисији Србија на вези, РТС-а.

О експонату камен са Месеца извештавао је РТС1, Ал Џазира и дневни лист *Курир*. Саговорник је била Катарина Живановић. Објаве су биле поводом изложбе *Пут на Месец* у продукцији Природњачког музеја, за коју је овај експонат позајмљен.

О изложби *Деведесете: речник миграција* извештавали су готово сви медији: Телевизије РТС 1, РТС 2, Н1, *Политика* и *Данас* су донели текстове преко целе стране, такође *Време*, *Нин*, *Нови магазин*. Крајем године медији су такође извештавали да је кустоскиња Симона Огњановић добила награду *Лазар Трифуновић* за студијски текст у каталогу изложбе *Деведесете*, о којем су извештавали *Политика*, *Вечерње Новости*, *Данас*, *РТВ Војводине*, између осталих.

О изложби *Пројекат Југославија* такође су извештавали готово сви медији: РТС, Н1, ТВ Студио Б, а опширно су писали *НИН*, *Политика*, *Данас*, *Нови магазин*, *портал Србија данас*, *Арте*.

11.2 Интернет презентација и друштвене мреже

На интернет презентацији настављено је објављивање блогова на тему обнове комплекса, и других новости и програма у Музеју.

У току године увећан је број пратилаца на друштвеним мрежама: на *фејсбуку* (преко 19. 000), *инстаграму* (преко 5.200), и *твитеру* (преко 4800), што Музеј Југославије и даље чини једним од најпраћенијих музеја у Србији. Поред тога, промоција редовних и пратећих програма показала се веома ефикасном кроз *инстаграм* и *фејсбук*, због директне и двосмерне комуникације која се остварује са публиком. Највише успеха остварили су постови везани за програм *Лето у Музеју*, на које је реаговало више хиљада људи, као и постови везани за изложбу *Деведесете: речник миграција*. Овај облик промоције показао се корисним и за продају сувенира, док су медијске странице о активностима Музеја, подељене преко *фејсбука* и даље доста читане од стране пратилаца.

12. Протоколарне посете страних државних делегација и дипломатских мисија

Музеј Југославије, посебно Кућа цвећа, и даље побуђује велико интересовање бројних страних државних делегација које бораве у Србији. За време постојања Меморијалног центра *Јосип Броз*

Tito активности пријема државних делегација обављао је протокол. Данас тај посао обављају запослени у Музеју, а уколико постоји захтев државних органа, стране државне делегације имају кустоска вођења кроз комплекс и објекте, на српском и енглеском језику.

И у 2019. години је Музеј Југославије односно Кућу цвећа посетио велики број делегација које су биле званично у посети Србији на позив Министарства спољних послова Републике Србије, Министарства одбране Републике Србије, Народне скупштине Србије, Генералног секретаријата Владе Србије, Министарства унутрашњих послова, Безбедносно-информативне агенције и Војне безбедносне агенције, а посебно је и велики број званичника обишао Кућу цвећа за време 141. састанка Интерпарламентарне уније одржане у Београду. Поред великог броја делегација, које су долазиле из Кине (делегација ЦВК, министарства унутрашњих послова Кине, делегација Музеја *Забрањени град*, делегација Врховног народног суда Кине), Музеј су посетиле и војна делегација Португала, министар спољних послова Јапана, делегација министарства одбране Кипра, председник владе Црне Горе, министар спољних послова Индије, председник парламента Гане, председник Народне скупштине Анголе, заменик министра спољних послова Русије и други.

Поред ових званичника, Музеј је обишао и велики број чланова дипломатских мисија у Србији, међу којима су били представници амбасада Ирана, Венецуеле, Аустрије, Египта и Јапана.

13. Издавачка делатност

У децембру је из штампе изашао зборник радова *Југославија: Зашто и како?*. У зборнику на 350 страна 44 сарадника из земље и региона, различитих вокација и интересовања, одговара на питања зашто се и како данас бавити Југославијом, као и да ли су нам потребне југословенске студије, те представљају различите видове истраживања Југославије. Сарадници су: Никола Баковић, Марта Барадић, Миливој Бешлин, Наташа Бодрожич, Борис Буден, Драган Булатовић, Јасмина Цибиц, Свен Цвек, Бранислав Димитријевић, Биљана Ђорђевић, Иван Ђорђевић, Марија Ђорговић, Илдико Ердеи, Гордана Горунковић, Павле Леви, Бранимир Стојановић, Милица Томић, Сњежана Ивчић, Александра Момчиловић Јовановић, Неда Кнежевић, Владимир Кулић, Марко Кржан, Марко Лулић, Драган Марковина, Андреа Матошевић, Ђорђе Матић, Небојша Миликић, Растко Мочник, Златко Паковић, Тања Петровић, Даринка Поп Митић, Срећко Пулиг, Раднички музеј Трудбеник (колективно), Јасна Рачић, Реана Сењковић, Ана Сладојевић, Љубица Спасковска, Гордана Стојаковић, Игор Штикс, Сања Петровић Тодосијевић, Татомир Тороман, Слађана Петровић Варагић, Митја Великоња, Јелена Весић. Уредници зборника су др Илдико Ердеи, професорка етнологије и антропологије на Филозофском факултету Универзитета у Београду, др Бранислав Димитријевић, професор историје и теорије уметности на Високој школи за ликовну и примењену уметност у Београду, и Татомир Тороман, кустос Музеја Југославије. Рецензенти зборника су Љубинка Трговчевић Митровић и Никола Крстовић.

У децембру је из штампе изашао двојезични каталог изложбе *Деведесете: Речник миграција* са упоредним српским и енглеским текстом. Поред текстова кустоскиња Музеја Југославије, Симоне Огњановић и Ане Панић, који се баве самом изложбом, њеном структуром, методологијом и

позиционирањем уметничких радова и деловања активиста и организација цивилног друштва у шири оквир, али и политичком митологијом и политикама сећања и позицијом Музеја, укључени су текстови спољних сарадника-истраживача, Мануеле Бојаџијев и Владимира Поповића, који се баве миграционим процесима током деведесетих у контексту распада Југославије и имиграционим политикама Европске уније. Поред наведених стручних и научних текстова, каталог садржи и *Речник миграција* са изјавама свих учесника изложбе, праћених фотографијама, и дидактичке текстове који објашњавају шири контекст. Рецензенти текстова су Драган Булатовић и Данило Мандић. Обим каталога: 320 страна.

14. Стратешко планирање

Стратешки план 2014–2018, заједно са Акционим планом, усвојен је у јуну 2014. године. На основу стручног мишљења екстерног консултанта Лазара Џамића и интерне евалуације одустало се од израде новог стратешког документа и приступило се редефинисању визије и мисије, као и припреми детаљног акционог плана. Задржани су стратешки правци усмерени на: дигитализацију и документацију, развој фонда, међународно умрежавање и сарадњу, као и на динамичне програме и нова партнерства.

Радна група за развој концепције Музеја урадила је анализу историјата рада на концепцији и систематизацији збирки Музеја (1992–2015), као и анализу других релевантних и тематски сродних музеја и приступа. Мапиране су тематске области ради дефинисања истраживачке оријентације Музеја и артикулисан је приступ који се заснива на прожимању свих области музејског деловања и обједињавању програмске оријентације, стратегије трезорирања и модела сарадње.

мр Неда Кнежевић

директорка Музеја